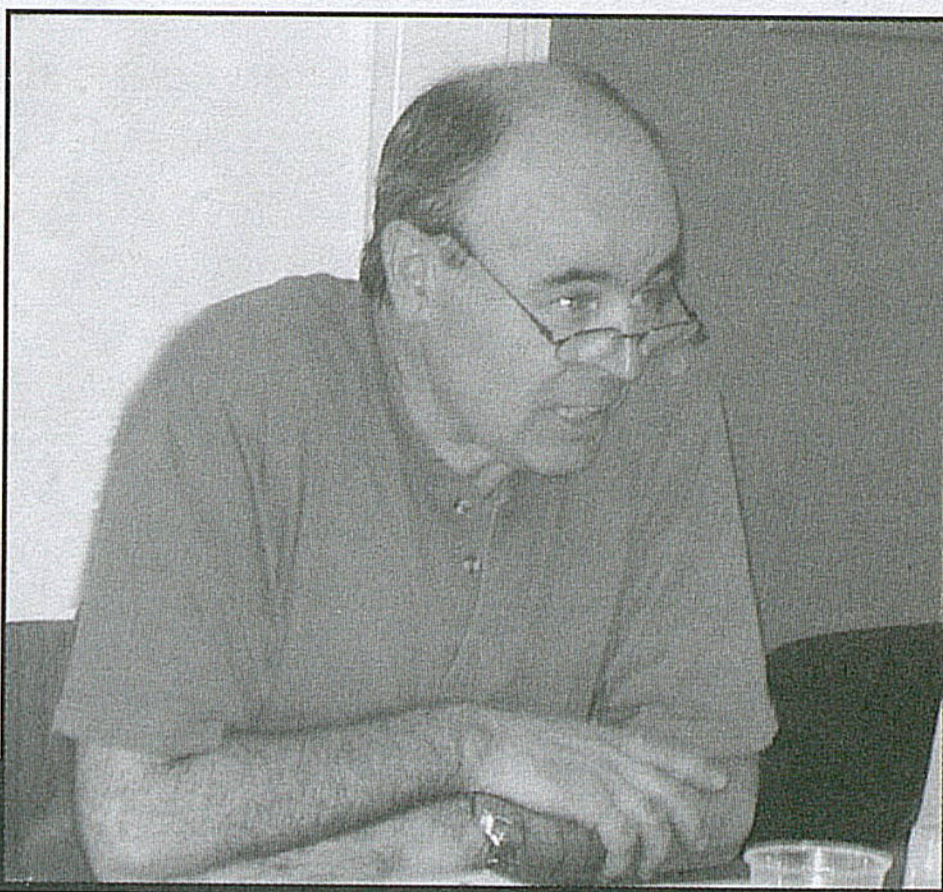

L'"oblidat" tributari

Claudi Benet i Mas

Si algun dia m'haguessin demanat de parlar d'impostos, o de taxes, o d'economia, m'hauria costat creure-m'ho.

Més encara, si m'haguessin demanat de parlar-ne en un fòrum format de persones especialitzades, d'experts, crec que hauria fugit amb una molt bona excusa, la de mal pagador.

Però bé, sigui perquè no m'hi vaig pensar prou abans d'acceptar el repte, sigui perquè la proposta de la Societat Andorrana de Ciències em va agafar desprevingut i massa relaxat aquell vespre quan el telèfon va sonar a casa, fa un parell de mesos, aquí sóc, envoltat de persones que d'això en saben molt més que jo i sense cap més escapatòria possible que defensar la meva ponència.

Per tant, no orientaré la meva exposició des del punt de vista tècnic; no ho sabria fer, sóc massa inexpert en el tema i a més faria competència deslleial a un sector de professionals ben formats.

L'orientaré des del punt de vista del que gairebé mai és consultat, a Andorra, a la Seca, a la Meca, o arreu del món a l'hora de prendre les grans decisions d'estat: el ciutadà, l'empresari –i si es petit encara menys consultat–, l'assalariat, el jubilat; és a dir, tots als que obligatòriament els tocarà pagar i... callar. Els que junts disposen d'un potencial immens que no saben utilitzar. Per això, el meu punt de vista reflectirà, amb més o menys encert, el punt de vista del *descuidat* tributari o, amb un joc de paraules casolà, l'*oblidat* tributari, en referència –cal dir-ho?– a l'obligat tributari del qual darrerament s'ha fet tant esment.

El model fiscal andorrà? Quin hauria de ser?

Si agafem la paraula *model*, en el sentit de la definició del *Diccionari de la llengua catalana*, hi llegim: "Allò que hom imita o hauria d'imitar per la seva perfecció". D'aquesta definició es desprenen dues reflexions.

Una, que el model que hauríem d'imitar és el de cap impost: aquest, potser, seria el model perfecte. Però si somiar és gratuït, viure costa car; així, aquest model no és aplicable i, per tant, imperfecte.

L'altra reflexió és que a Andorra ja fa anys i panys que parlem d'un *model* de país, i probablement des que tenim Govern, que no vol dir que tinguem ús de raó, sentim parlar *d'un model de país*, i per tant d'un model d'impostos, model eludit o improvisat.

Segons el país que vulguem tenir haurem de pagar uns impostos; o potser, segons els impostos que puguem pagar, tindrem un tipus de país, amb o sense model.

El debat continua obert, més obert que mai, ja que darrerament la introducció de l'ISI, l'IMI, l'IPI i altres impostos indirectes a Andorra ha creat tanta alarma com les malifetes del Chicungugna a l'illa de la Reunió.

De sobte, amb poc preavís i amb menys explicacions encara que les que es donen als passatgers de l'avió en el moment d'embarcar, ens arriba aquesta plaga impositiva.

Per a més inri, cal tenir en compte que la cultura fiscal de l'*oblidat* tributari és més curta que l'avís de les sirenes dels ciutadans a punt de ser bombardejats, gairebé nul·la.

En dos mesos, t'havies de decidir per la determinació directa o l'estimació. Havies de procedir a realitzar uns càlculs que si les grans empreses andorranes podien fàcilment assumir a les petites se'ls feia molt complicat.

Resulta que, per a qui no coneix Andorra de ben a prop, el nostre *petit* país –i dic petit a propòsit i sense cap menyspreu, al contrari– està constituït en el 96% de petites o molt petites empreses.

Així doncs, el petit empresari sovint acumula les funcions de patró, d'assalariat, de tècnic, a les quals ara hi haurà d'afegir la de comptable.

Entre aquestes petites empreses, algunes no havien disposat mai d'una comptabilitat que no fos gaire cosa més que obrir i tancar el calaix, una comptabilitat ben casolana, i en tot cas –el marc general fiscal queda per definir des dels *imposants fiscalitzadors*–, ningú no tenia ben clar quin havia de ser el model que empraria.

Voldria aquí obrir un parèntesi i, aprofitant-me dels experts que m'envolten, saber si el marc general fiscal o el pla general comptable ja estan definits o si encara estem buscant un *model*.

Un cop més, a manca de model, indecisió i indefinició generen dubtes, angonya i de retruc pessimisme, un flac favor a l'empresari.

Queda clar que al discurs oficial de caràcter optimista, de *tot va bé, tot està sota control i no hi ha motiu d'alarma*, nosaltres oposem un missatge de preocupació, de dubte, crec, sa i lícit.

I per què preocupació? Perquè, a manca de *model* ja fa temps que l'*oblidat* tributari, d'una manera o una altra, ja va tributant.

A tal efecte, permeteu-me que us faci una petita relació del que ja fa alguns dies que anem, els uns o els altres, quan no és tots plegats, pagant a les arques públiques:

- taxa sobre la tinència de vehicles,
- taxa sobre el consum,
- impost de mercaderies indirecte (IMI),
- tarifa exterior comuna (TEC),
- cànon sobre el consum d'electricitat,
- cànon sobre el consum de telèfon,
- taxa sobre el joc del bingo,
- taxa per raó de servei de fe pública notarial,
- impost sobre les transmissions patrimonials immobiliàries (ITP),
- impost indirecte sobre la prestació de serveis bancaris i serveis financers,
- impost indirecte sobre la prestació de serveis d'assegurança,
- impost indirecte sobre la prestació de serveis empresarials i professionals,
- impost sobre la producció interna (IPI),
- impost sobre les activitats comercials(IAC),
- taxa sobre el registre dels titulars d'activitats econòmiques,
- taxa de l'Oficina de Marques,
- taxes judicials,
- taxa en matèria d'immigració,
- tributs comunals –no m'hi estendré–,
- impost tradicional del foc i lloc,
- impost sobre la propietat immobiliària,
- impost sobre els rendiments arrendataris,
- impost de radicació d'activitats comercials, empresarials i professionals,
- taxes per la prestació de serveis comunals,
- impost sobre la prestació de serveis(ISI),
- taxa sobre la inspecció tècnica de vehicles –ara casualment privatitzada i augmentada un 10%,
- IGI, aviat, i en el futur, el probable impost sobre societats, que oscil·larà entre el

5% i el 13 %, el *model* d'inspiració del qual ens podria venir d'Irlanda, segons declaracions del ministre d'Afers Exteriors.

Per sort, en mig d'aquesta enumeració, no sé si exhaustiva però extenuant de llegir i gens exaltant d'afrontar, m'alegro de no ser ludòpata i de no està sotmès a la taxa sobre el joc del bingo. D'alguna cosa m'escaparé i portaré el feix impositiu de manera més lleugera.

Però –i ben contràriament als que alguns em voldrien fer dir–, com molts dels meus conciutadans, no estic de cap manera oposat a contribuir amb el meu esforç laboral i personal a les despeses generades per l'administració pública; el que crec és que des de l'Estat s'ha oblidat regular les despeses que la gran majoria d'empresaris, petits per essència, en consonància amb el país, han hagut de suportar. Vull parlar de la contribució exagerada a les arques privades d'alguns terratinents, propietaris de locals comercials o d'habitatges, no tots, per sort, que han sucumbit a les sirenes de l'especulació financera i han generat, per a ells, beneficis substancials i per als seus llogaters unes despeses importants que han malmès l'economia productiva andorrana.

Vet aquí una contribució no pública que prou ha gravat l'economia andorrana i que a escala de país acabarà, potser, matant la gallina dels ous d'or.

Difícilment pot l'empresari, l'assalariat, el resident o el ciutadà andorrà prosperar si, per una banda, no es té en compte que abans d'introduir nous impostos hauria estat assenyat disposar de temps per instruir, educar els futurs obligats tributaris i, alhora, introduir mesures compensatòries. Si s'hagués tingut en compte que l'obligat tributari ja contribueix a les arques públiques i que potser s'hauria hagut d'harmonitzar la introducció dels nous impostos amb les taxes, tributs i cànonns ja existents.

S'hauria hagut de tenir en compte les despeses importants que molts petits empresaris han de sufragar en concepte de lloguer, sovint en desproporció amb l'activitat econòmica generada i els beneficis produïts.

Tenir en compte la manca de garanties de poder renovar el lloguer del seu local comercial. Més d'una vegada hem sentit parlar de lloguers triplicats o quintuplicats en la renovació del contracte.

Perquè el Govern ha seguit com a únic precepte de la seva política que el lliure mercat tot ho regula i no ha seguit les recomanacions de l'article 32 de la Constitució, que ben clarament ens diu: "L'Estat pot intervenir en l'ordenació del sistema econòmic, mercantil, laboral i financer per fer possible, en el marc de l'economia de mercat, el *desenvolupament equilibrat* de la societat i el benestar general."

Tenir en compte que els impostos, segons diu la nostra Constitució, han de ser

sufragats per tothom, segons les seves possibilitats. L'article 37 diu: "Totes les persones físiques i jurídiques contribuiran a les despeses públiques segons la seva capacitat econòmica, mitjançant un sistema fiscal just, establert per la llei i fonamentat en els principis de generalitat i de distribució equitativa de les càrregues fiscals."

No es pot imposar l'activitat econòmica d'algunes empreses, quan altres sectors o alts sous de l'empresa privada o de la funció pública ben superiors als minsos o inexistents beneficis, en queden exempts.

No es pot parlar i introduir impostos indirectes sobre els serveis i ignorar els impostos directes sobre beneficis de les empreses.

Algunes empreses a Andorra no generen activitat i produeixen uns beneficis sucosos; aquestes, però, queden curiosament al marge de tota càrrega fiscal. On és la distribució equitativa de les càrregues fiscals?

També cal tenir en compte que el creixement econòmic d'Andorra està estancat, possiblement immers en un retrocés preocupant; ho diuen les mateixes estadístiques oficials, fa pocs dies, en les quals se'ns anunciava que el primer semestre de l'any 2006 havia vist una davallada de les pernoctacions de 270.000 unitats o, per altra banda, que des de l'any 2000 el nombre de visitants a Andorra ja no solament no es manté, sinó que inexorablement disminueix.

No tinc intenció d'entrar en una llarga i avorrida relació de dades. Deixem-ho així, la nostra economia va malament.

Un model fiscal ha d'anar emmarcat dins d'un model de país, i tinc dubtes, profunds i certament ben fonamentats, a la vista del dia a dia andorrà, si encara no preferim parlar del sexe dels àngels, de política ficció, de futbol o de la reintroducció de l'ós o del trençalòs, en lloc de definir i d'aplicar, una vegada per totes, el model que volem.

Un model fiscal ha d'anar acompanyat d'un projecte de país rigorós. Dubto, un cop més, que aquest sigui el cas.

La pregunta podria ser: com podem demanar un esforç de contribució als empresaris, assalariats i altres residents a Andorra quan l'economia andorrana passa pel que probablement seria el seu pitjor moment en els darrers seixanta anys?

Com podem afegir més càrrega fiscal a la llarga llista anteriorment esmentada?

Per acabar i com a conclusió, no definitiva, ja que suposo que les ponències i els consegüents debats donaran per a molt –i tot i això el debat sobre un model fiscal andorrà, o forà, no quedarà mai clos–, voldria dir que per a mi, inexpert economista i fiscalista, un model que caldria considerar seria:

- Uns impostos lleugers, en els quals tothom –i hi insisteixo, tothom–, en la mesura de les seves possibilitats, amb impostos directes i indirectes, hi contribueixi.
- Impostos molt lleugers sobre les activitats comercials, sempre que es generin beneficis substancials.
- Impostos sobre la inversió estrangera amb fins especulatius.
- Impostos sobre els sous a partir d'uns salaris importants amb relació al nivell de vida d'Andorra.
- Uns impostos que no serveixin únicament per suportar la despesa pública sinó també per crear opcions de vida i de treball entre els menys afavorits.
- Considerar la *petitesa del nostre país*, la constitució i la fragilitat dels que fa anys que treballen a Andorra i copsar el parer dels que hi viuen i treballen, abans d'anar a consultar assessors forans que, per molt vàlids que siguin, per ara eludeixen la realitat del present, la de l'Andorra del 2006, amb la seva llarga trajectòria d'indefinició constant, buscant un model de país, amb la mirada posada en aquest llunyà horitzó 2020.
- Per què 2020?, quan els problemes són del 2006 i del 2007, conseqüència de no voler veure la realitat dels anys passats, d'eludir tossudament aquest model de país i de fiscalitat que ja hauríem hagut de tenir des de fa anys.

Copsar el parer del ciutadà de peu, en un país tan petit com el nostre, és gairebé una obligació. Anar a buscar assessors forans i llunyans per definir una política econòmica andorrana és, al meu entendre, un error massa sovint repetit, a més de costar car.

Sobretot, establir un sistema impositiu que sigui equitatiu, clar i entenedor per a tothom, elaborat amb realisme i des de la realitat del país, tenint en compte la trajectòria econòmica i social.

Finalment, al marge del tema proposat, crec que em toca agrair a la Societat Andorrana de Ciències; a la seva presidenta, la senyora Àngels Mach; als membres de la junta i altres organitzadors d'aquest certamen, no solament que m'hagin convidat, sinó també organitzar, un cop l'any almenys, una reflexió, compartida, entre experts i societat civil, sobre el passat, el present i el futur de la nostra societat. És un exercici, al meu entendre, sa i imprescindible.

Gràcies, doncs, a la Societat Andorrana de Ciències i gràcies, també, als assistents per haver-me amablement escoltat.

Claudi Benet i Mas,
Empresari i secretari general de l'Associació de la Micro,
Petita i Mitjana Empresa d'Andorra (PIME)